

Реферат на тему: "Пошуки краси в оточенні вульгарного буржуазного існування в збірці "Квіти зла" Шарля Бодлера"

Шарль Бодлер

"Пошуки краси в оточенні вульгарного буржуазного існування в збірці "Квіти зла" Шарля Бодлера "

Шарль Бодлер належить до тих поетів, які не знайшли розуміння і визнання у сучасників. Читачі вважали його небезпечним аморальним богохульником, анархістом, напівбожевільним. Лише окремі, переважно діячі мистецтва, вбачали в Бодлерові великого поета. Таке ставлення до нього пояснюється насамперед тим, що з ранньої юності і до самої смерті Бодлер перебував у стані конфронтації з тогочасним суспільством. Цей конфлікт був непримиренним, що й зробило неможливою будь-яку іншу розв'язку, крім трагічної, для поета.

Доля подарувала Шарлю Бодлеру лише 46 років, але він назавжди увійшов до еліти світової класики.

Літературну долю Бодлера визначила його єдина поетична збірка "Квіти зла". Задум збірки визрів у Бодлера досить рано: в "Салоні 1846 року" автор згадує про намір випустити книгу віршів. А через два роки в пресі з'являється повідомлення, що Бодлер готує до друку збірку "Лімби". У 1851 році під цим заголовком в одній із газет друкується цикл із 11 віршів, і, нарешті, в 1855 році респектабельний журнал "Ревю де Дю Мوند" публікує 18 віршів поета. Це був безумовний успіх. До Бодлера прийшла популярність, хоча ще ледве помітна, але і її було досить, щоб у грудні 1836 року модний видавець Огюст Пуле-Малассі купив у нього права на "Квіти зла". Всього через півроку книга вийшла у світ.

Назву збірки шукав поет довго, зате виявилася вона напрочуд місткою і виразною, адже сфокусувала в собі не лише суперечності епохи, а й протиріччя самого Бодлера. У стислій формі передано сприйняття поетом сучасного світу як царства зла й водночас його власне бачення цієї сумної реальності. Збірка трактувалася сучасниками як поетизація аморальності. Але сам Бодлер стверджував, що книгу треба оцінювати цілісно, лише тоді з неї випливає жорстокий моральний урок.

Після 1848 року Бодлер переживає гостру духовну драму. Він переосмислює події французької революції, намагається трактувати їх із філософської точки зору. І якщо раніше поет прагне схилитися до того, що світ — це хистка збалансованість добра і зла, то тепер він визнає, що зло всесильне. Від злих намірів Бодлер і сам неодноразово потерпав, тому у збірці "Квіти зла" він усе більше звертає увагу на суперечності життя. На відміну від міщанської звички самовпевнено робити висновок про все, заперечуючи однозначне оптимістичне трактування людини й людської душі, Бодлер стверджував,

що в кожній людині є два прагнення: одне спрямовано до Бога, інше — до Сатани. Поклик до Бога — це духовність, прагнення внутрішньо піднятися. Поклик до Сатани — це тваринність і насолода від власного падіння. Не без виклику Бодлер часто поетизував те, що можна назвати падінням. Але це не означає, що він визнавав перевагу зла. За словами О.Блока, своєю поезією він переконував, що й, "перебуваючи в пеклі, можна марити про білосніжні вершини".

Збірка "Квіти зла" створювалася поетом упродовж усього життя й увібрала все найкраще з його поетичної спадщини. У цьому плані вона схожа на "Листя трави" Уїтмена чи "Кобзар" Тараса Шевченка. "Квіти зла" — цілісний твір, де всі частини й окремі вірші органічно пов'язані. Книга має посвяту, вступ і складається із шести циклів — "Сплін та

ідеал", "Паризькі картини", "Вино", "Квіти зла", "Бунт" і "Смерть". Усі цикли об'єднані за проблемно-тематичним принципом.

Двополюсність відчуття визначила композиційну структуру збірки "Квіти зла" і передусім її основної частини "Сплін та ідеал", яка відкривається трьома віршами ("Благословіння", "Альбатрос", "Лет"), де утверджується божественна природа людини, з найбільшою повнотою втілена у постаті поета, чий "трепетний дух" утікає від "земної хвороботворної гнилі", щоб злетіти ввись

— в "осяйну даль", у "таємні сфери". Але поет і не прагне втриматися на цій висоті. Від першої частини "Спліну та ідеалу" до заключної (вірші: "Сплін", "Марево", "Жага небуття", "Алхімія страждання", "Годинник") чітко простежується низхідна лінія, яка веде не від "спліну" до "ідеалу", а навпаки, від "ідеалу" до "спліну", від Бога

— до Сатани.

Цикл "Сплін та ідеал", як і в цілому вся збірка,

— це лірична драма, де ідеалові протистоїть не сама дійсність, а "сплін" — хворобливий душевний стан, породжений цією дійсністю. Бодлеру вдалося заглянути у безодню людського відчаю й душевного мороку.

У всіх віршах ("Квіти зла") протиставляються Добро і Зло. Бодлерівське добро — це зовсім не християнська любов (до Бога чи до інших людей), це всепоглинаюча жага злиття з вічним і нескінченним світом — жага, що може бути задоволена тільки тілесними засобами, які мають позаморальну природу. І саме в цьому — корінь амбівалентності Бодлера. Два протилежні полюси — Добро і Зло, дух і плоть, Бог і Сатана — починають перетворюватись одне в одне. Сатана виступає як втілений голос плоті, але цей голос є тугою за неможливим, яка, у свою чергу, може знайти хоча б якесь задоволення лише за допомогою матеріального. Ось чому бодлерівський Сатана не ангел, а передусім земне втілення Бога, а Бог — земний Сатана, ці дві "безодні" притягують і водночас відштовхують поета, і він замирає між ними, зачарований і обійнятий жахом. Саме про це вірш Бодлера "Гімн краси", де утверджується думка, що Добро й Зло однаковою мірою можуть бути джерелом прекрасного.

Чи Бог, чи Сатана, чи ніжний Херувим,

Щоб лиш тягар життя,

о владарко натхненна,
Зробила легшим ти,
а всесвіт — менш гидким!
Переклад Д.Павличка

Краса у віршах Бодлера виявляється то в образі жінки, котрій смуток додає чарівності ("Сумний мадригал", "Рудій жебрачці", "До перехожої"), то у статуї, незворушній і непохитній, об груди якої розбивається кожний, хто намагається досягнути її таємниці ("Гімн краси"). Поетові невідоме походження краси: можливо, вона зійшла з ' небес, а може, піднялася з морської безодні. Але саме краса, якого б походження вона не була, робить світ ближчим, а удари долі слабкішими. Відчуття "жахів життя" штовхало поета до пошуків нової незнанної краси, що зростає на ґрунті розкладу й відчаю, у світі, де торжествує зло. Не випадково у передмові до "Квітів зла" Бодлер сформулював основний пункт своєї естетичної програми як "видобування краси із зла".

Домінантами поетики збірки Бодлера "Квіти зла" є контраст і символіка. Протилежності доводяться до крайньої поляризації. Так, у вірші "Падло" парадоксально оспівується вічність порівняно з тимчасовістю матеріального.

Так скажіть же, красо, хробакам,
що в жадобі
поцілунками тіло пожруть,
Я зберіг од кохання, що тліє у гробі,
божественну і форму, і суть.
Переклад М.Драй-Хмари

Шарль Бодлер є одним із зачинателів символу, але у його творчості, і зокрема у збірці "Квіти зла", поєдналися романтичні й власне символічні елементи. Вірші у "Квітах зла" мають здебільшого двопланову структуру, де на передньому плані — предмети, емпіричні явища, конкретні деталі, якими ховається ідея, абстракція, що перетворює предметно-емпіричні образи в символи ("Альба рос").

"Квіти зла" зробили Бодлера відомим, але принесли літературного визнання. Немолоді денді, котрий веде дивний спосіб життя, він б схожий на поетів-романтиків старшого покоління: Ламартіна, Віньї, Гюго, Готьє.

Однак літературна молодь готова була визнати Бодлера своїм "метром": у 1864 році 20-річний Поль Верлен опублікував захоплений дифіраμβ і його адресу, але Бодлер відштовхнув протягну руку: "Нічого так я не люблю, як бути на самоті"

Після виходу у світ "Квітів зла" поетові залишалося жити 10 років і два місяці.

Шарль Бодлер вірив, що його вірші, як і найкращі твори Гюго, Готьє, Байрона, залишать слід у людській пам'яті. Так і сталося. Його не лише читали — у нього вчилися. Учителем Бодлера назвали

Верлен, Малларме, Рембо, Пруст, Валері, Елюар, Рільке, Еліот, Брюсов... Про нього писали Іван Франко, Леся Українка, Василь Стефаник. Українською мовою його твори зазвучали завдяки майстерним перекладам П. Грабовського, В.Щурата, М.Драй-Хмари,

М.Зерова, М.Терещенка, М. Яцківа, І.Світличного, Д.Павличка, І.Драча, М.Москаленка, М.Ільницького, І.Петровцій та ін.